

Työehdot-osasto/KS/lv

11.10.2024

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

HE 105/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt SAK:lta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttamisesta. Esityksen mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien ei enää tarvitsisi laatia toimipaikkakohtaisia varhaiskasvatuksen toiminnallisia yhdenvertaisuussuunnitelmia.

SAK vastustaa esitystä. Esityksen mukaisia lainsäädäntömuutoksia ei pitäisi toteuttaa.

Yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttaminen esityksessä ehdotetulla tavalla ei ole perusteltua, sillä se heikentää yhdenvertaisuuden edistämistä ja syrjinnän ennaltaehkäisyä varhaiskasvatuksessa sekä yleisemmin yhteiskunnassa.

Esityksen mukainen suunnanmuutos voi aiheuttaa epäselvyyttä ja hämmennystä paikallistasolla suunnitelmien teon osalta. Tämän lisäksi se antaa negatiivisen signaalin siitä, miten yhteiskunta haluaa varhaiskasvatusta kehittää. Yhteiskunta monimuotoistuu jatkuvasti ja tämä tosiasia pitäisi huomioida asiallisesti jo varhaiskasvatuksessa. Näin yhteiskunta voisi ennaltaehkäistä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta tosiasiallisesti.

Yhdenvertaisuuslain 6 a §:ssä säädetään velvollisuudesta edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa. Yhdenvertaisuuslain 6 a §:n tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta aktiivisesti ja järjestelmällisesti jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Tarkoituksena on myös torjua syrjintää ennakolta ja auttaa huomaamaan syrjiviä asenteita ja rakenteita. Lisäksi suunnittelun tarkoituksena on edistää erityisesti heikommassa asemassa olevien lasten ja lapsiperheiden oikeuksien toteutumista.

Nyt annetussa hallituksen esityksessä on todettu, että esityksen tavoitteena on vähentää kuntien ja yksityisten varhaiskasvatuksen palveluntuottajien tehtäviä poistamalla velvoite laatia varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisia yhdenvertaisuussuunnitelmia. SAK kiinnittää huomiota siihen, että käytännössä esitys ei vähennä kuntien tehtäviä, vaan ainoastaan heikentää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien laatua. Toimipaikkakohtaiset suunnitelmat pitää jatkossakin laatia, mutta niissä huomioitaisiin vain sukupuoli, mutta ei lainkaan muita syrjintäperusteita. Suunnittelun laatuiseikat tulevat siten kärsimään merkittävästi. Samalla heikennetään syrjinnän ennaltaehkäisyä.

Työehdot-osasto

11.10.2024

Esityksessä ei esitetä poistettavaksi ehdotusta vastaavaa suunnitteluvuorotetta laista naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (tasa-arvolaki). Tasa-arvolain suunnitteluvuorotetta koskevan säännöksen säilyttäminen ehdottoman positiivinen asia, ja ongelmana asiassa on nimenomaan yhdenvertaisuuslain säännösten muuttaminen.

Kuten nyt annetussa esityksessäkin on todettu, varhaiskasvatuksessa on havaittu esiintyvän rasismia ja syrjintää niin kuin muuallakin yhteiskunnassa. Huomioon ottaen erityisesti nykyisten säännösten tavoitteet, niiden muuttaminen ei ole perusteltua.

Esityksen mukaan se perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjaukseen ja on osa laajempaa normienpurkutavoitetta. SAK kiinnittää huomiota siihen, että edellä mainittu ilmaisutapa on harhaanjohtava, sillä hallitusohjelmassa ei ole nimenomaista kirjausta nyt kumottavaksi ehdotetusta asiasta.

Perusteena säännösten kumoamiselle on käytetty hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan kaikkien kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan jatkamalla normien purkamista nykyisestä kuntien tehtäväkentästä. Tällainen yleinen normienpurkutavoite on käsitteenä ylimalkainen, eikä sillä ole yksinään merkityssisältöä. SAK kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että hallitusohjelmassa on todettu esimerkiksi sivulla 193, että hallitus työskentelee määrätietoisesti yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi yhteiskunnassa. Valtioneuvoston tiedonannossa yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi (rasismitiedonanto) on puolestaan todettu, että sen tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa. Nyt annetun hallituksen esityksen ehdotukset ovat vastoin näitä tavoitteita ja periaatteita.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Katariina Sahlberg
Lakimies